

Izazovi roditeljstva u suvremenom društvu

Izveštaj World Café radionica udruge Roditelji u akciji

Izradila Magdalena Nekić

World Café radionice idealne su za organizacije, zajednice i timove koji traže rješenja za složene izazove ili žele podijeliti znanja i iskustva na dinamičan i inkluzivan način. Kao takve, ove radionice bile su idealne za prikupljanje mišljenja i stavova na temu *Izazovi roditeljstva u suvremenom društvu*, u okviru Tematske sustavne podrške *Moderni izazovi roditeljstva i demografija*.

Metodologija World Café osmišljena je kako bi potaknula dijalog, suradnju i razmjenu ideja u neformalnom i opuštenom okruženju. Ključni ciljevi ove metode su zajedničko istraživanje tema od interesa i kreiranje novih uvida kroz suradnju sudionika. U okviru projekta, održane su četiri radionice živo u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Koprivnici te jedna online s mladima sa različitim relevantnim akterima koji se svakodnevno bave ovom temom u svojoj struci, ili i sami kao roditelji. Radionice su održane kroz listopad i studeni 2024. godine.

Prva radionica održana je 26. rujna 2024. u Rijeci te je okupila 15 sudionika/ca – predstavnika/ca škola, vrtića, pravobraniteljskih ureda, udruga, roditelja te stručnjakinja iz područja školske medicine. Točnije sudionike su činili: Dječji vrtić Opatija, Udruga Portić, Udruga Terra, Dječji vrtić Matulji, Dječji vrtić Rijeka, Nastavni zavod za javno zdravstvo PGŽ, Osnovna waldorfska škola u Rijeci, Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko goranske županije, Odjel za školsku i adolescentnu medicinu, predsjednik udruge Tate ravnopravno roditeljstvo, Ured Pravobraniteljica za djecu.

Druga radionica održala se 1. listopada 2024. godine u Osijeku u prostoru Stare Pekare Roda na kojoj je sudjelovalo 12 sudionika i sudionica iz različitih udruga i institucija - NZJZ Osječko-baranjske županije, Društva Naša djeca Grada Osijeka, Obiteljskog centra OBŽ, COO Ivana Štarka, Doma za starije i nemoćne osobe Vinkovci, Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek, Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti, Babysitter Osijek te Centra za pružanje usluga u zajednici Klasje Osijek.

Nadalje, u Zagrebu 3. listopada 2024. godine u prostoru HUB385 održala se radionica koja je okupila predstavnike/ce različitih organizacija i institucija, uključujući Ured pravobranitelja za djecu, Ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom, Grad Zagreb - Sektor zdravstva, područne urede Hrvatskog zavoda za socijalnu skrb, Poliklinike za zaštitu djece, dječje vrtiće, Kliniku za psihijatriju, predstavnice/ke udruge Krijesnica, "Djeca prva", B.a.B.e., RCT Zagreb, Udruge za kreativni socijalni rad, Status M, Centar Rastimo zajedno i Centar Miko Tripalo te zainteresirane roditelje.

Projekt **Tematskih sustavnih podrški u području *Moderni izazovi roditeljstva i demografija***
udruga Roda provodi uz financijsku podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Četvrta radionica održana je u Koprivnici, 4. studenoga 2024. godine u Inkubatoru kreativnih industrija. Na radionici su se okupili predstavnici i predstavnice različitih institucija, ustanova i organizacija civilnog društva kako bi raspravili suvremene izazove roditeljstva, uključujući predstavnice Domova zdravlja Koprivničko-križevačke županije, Obiteljskog centra Koprivničko-križevačke županije te osnovnih i srednjih škola iz Koprivnice i županije.

Prostor je u svim radionicama bio organiziran tako da simulira atmosferu kafića, s malim okruglim stolovima za 4-6 osoba. Sudionici su vodili diskusiju za stolovima, odgovarajući na zadana pitanja i potpitanja povezana uz tri generalne teme: roditeljski resursi, slobodno vrijeme, strahovi suvremenih roditelja te dodatnu temu o , izazovima roditelja u različitim obiteljima o kojoj se razgovaralo samo na radionici u Zagrebu ¹. Nakon određenog vremenskog razdoblja (oko 20 minuta), sudionice/ci se rotiraju i prelaze za drugi stol, gdje nastavljaju razgovor na temelju ideja prethodne grupe. Na svakom stolu dočekala ih je jedna moderatorica iz udruge Roda koje su sudionicima nove grupe sažima prethodne razgovore i osigurava kontinuitet u razmjeni ideja. Sve radionice i razgovori su snimljeni te su snimke i transkripti služili za analizu rezultata World Café radionica. Provedena je deskriptivna analiza materijalima koja je uključivala identifikaciju glavnih tema, obrazaca i ključnih uvida diskusija sudionika/ca. Analiza se provodila na temelju četiri zadane teme te su jednako tako zaključci grupirani prema četiri teme. Detaljnije o generalnim zaključcima, ključnim citatima i često spomenutim pojmovima može se pronaći u nastavku.

U okviru projekta održana je i radionica za mlade, 27. studenoga 2024., u online formatu. Na njoj je sudjelovalo 5 studentica i studenata. Zbog različitih pitanja i metode rada, ta radionica nije dio ovog izvještaja.

---

¹ Detaljnije o pitanjima prema temama vidjeti niže u Izvještaju.

Tema 1 – Strahovi suvremenih roditelja

Osnovna pitanja postavljena svakoj grupi sudionika:

1. **Što prepoznajete kao strahove suvremenih roditelja?** Svi roditelji imaju neke strahove, ali roditelji danas zasigurno imaju strahove koje nisu imali roditelji prije primjerice 20 godina. Prepoznajete li neke strahove vezane uz roditeljstvo koje vaši roditelji možda nisu imali?
2. **Kako ti strahovi mogu utjecati na roditeljske odluke i ponašanja?** Npr. moguće je da roditelji dugo vode/voze djecu u školu jer se boje prometa pa djeca ne mogu usvojiti sigurna ponašanja u prometu. Kakve još odluke roditelji možda donose zbog strahova?
3. **Što bi bilo dobro napraviti da se ti strahovi umanje?** Tko bi to trebao napraviti i imate li ideju kako to napraviti?

Generalni zaključci

- Nema značajnih razlika među gradovima, konzistentno se pojavljuju iste teme u vezi strahova s manjim varijacijama.
- Brzi tehnološki razvoj izaziva osjećaj da roditelji nisu ukorak s djecom, koja su često mnogo vještija u korištenju tehnologije, što stvara nesigurnost kod roditelja i strah od njihove nesposobnosti da prate i usmjere djecu. Ovo također može rezultirati osjećajem roditeljskog "zaostajanja" i stresa zbog potrebe da se prate novi trendovi i zaštite djeca.
- Roditelji se često pitaju jesu li učinili dovoljno za svoje dijete, a ovaj strah povezan je s brigom o tome hoće li njihovi postupci dovesti do negativnih posljedica za dijete. To uključuje pitanje jesu li dovoljno strpljivi, imaju li pravi pristup i hoće li djeca imati problema zbog roditeljskih odluka. Ovaj strah je snažniji u odnosu na prethodne generacije, s obzirom na veće zahtjeve i izazove koje roditeljstvo danas nosi.
- Strah od negativnih društvenih utjecaja poput bullyinga, ovisnosti, seksualizacije i vršnjačkog pritiska na djecu postaje sve jači. Roditelji se boje loših prijatelja i lošeg društva u kojem se djeca mogu naći, dok i sami roditelji osjećaju velik pritisak da zadovolje društvene norme, uključujući izgled, materijalni status i "savršenstvo" koje se prikazuje na društvenim mrežama.
- Roditelji se bore s pitanjem koliko trebaju kontrolirati djecu u svakodnevnim aktivnostima, a koliko im trebaju dopustiti da budu samostalniji. Granica između zaštite i prekomjerne kontrole (tzv. "helikopter roditeljstvo") vrlo je tanka, a roditelji se često osjećaju nesigurno u donošenju odluka.
- Roditelji danas osjećaju veću zabrinutost zbog sigurnosti svoje djece, osobito kada su na otvorenom bez nadzora. Ovaj strah obuhvaća prijetnje poput nasilja, nesreća, zlostavljanja, seksualnog nasilja i pedofilije, što stvara osjećaj bespomoćnosti jer roditelji nemaju potpunu kontrolu nad tim situacijama.
- Postoji značajan pritisak roditelja da ulažu puno vremena i resursa u razvoj svojih djece kako bi osigurali njihov uspjeh u životu. Pritisak dolazi ne samo od društvenih mreža i influencera, nego i od obitelji, osobito starijih članova poput baka, koji imaju vlastite predstave o tome što roditelji "mogu i trebaju" raditi. Ovaj pritisak stvara osjećaj nesigurnosti i strah da roditelji možda ne rade dovoljno.

- Više se spominje pritisak drugih ljudi u zajednici i društvu, a ne apstraktniji pojmovi poput klimatskih promjena, stranaca i imigracije generalno itd. S druge strane, od tih apstraktnijih, uvijek prisutnih tema spominje se materijalno blagostanje i novac (što se opet može povezati s pritiskom „vršnjaka“ roditelja) i standardima života koji su postavljeni zbog društvenih mreža.
- Roditelji se suočavaju s brigom oko financijske stabilnosti, jer neizvjesnost oko toga kako će obitelj preživjeti može utjecati na njihovu sposobnost da pruže djetetu ono što im je potrebno za uspjeh i sreću. Ovaj strah također uključuje brigu o tome kako financijski problemi mogu utjecati na emocionalno stanje djeteta.
- Nitko nema neki konkretan odgovor koja institucija treba rješavati navedene probleme – spominje se više podrške iz uže zajednice da mogu doskočiti tom svom pritisku koji osjećaju izvana. Također, smanjenje pritiska koji roditelji vrše jedni na druge u svojevrsnoj solidarnosti. Spominju se radionice i mikro akcije među roditeljima kao potencijalno poboljšanje.

Ključne riječi: društvene mreže, digitalizacija, brze promjene, isključivanje, diskriminacija, neuspjeh, nedovoljan, neprihvatanje, strah od toga da si „drugačiji“, ogromna količina dostupnog sadržaja, preopterećenje sadržajem, preopterećenje stimulacijama, nesigurnost, anksioznost, zaštita djece, svakodnevna sigurnost, mentalno zdravlje djece, egzistencija, okolina i pritisak okoline, granice, autoritet, roditelj helikopter, postavljanje granica, granice.

Izdvojeni citati

„**Strahovi, koliko možemo hvatati taj tehnološki napredak**, gdje su djeca, rekla bi, puno naprednija od nas. I kako možda uz to prevenirati neke probleme. Znači, s jedne strane, oni su puno brži, više educirani, puno brže usvajaju te sadržaje, a s druge strane, i dalje, kod roditelja je ostao taj dio, mislim, ipak nekako trebaš biti uključen i znati gdje je dijete (...).“ Zagreb

„(...) **evo, tek postajem novim roditeljem uskoro, tako da sam pun svih strahova**, ali možda ovaj, i **financijska stabilnost i nekakvo slobodno vrijeme koje bih želio provesti s djetetom**, a naravno uvijek je to sve i posao mog supružnika i sve ostalo.“ Zagreb

„Onda i **bullying** i sve ostalo što dolazi sa današnjom djecom i sve se događa preko mobitela. Kao majka troje djece primjećujem da smo sve teži zapravo, da se sve više bojimo pustiti dijete i osamostaliti ga. Primjerice, nekada šetnje ulicom, prelazak i ostalo je bilo, to se podrazumijevalo.“ Zagreb

„**Prezaštitnički**, možda... ćemo biti. **Prekasno puštena kontrola**. (...) Roditelji od sebe očekuju da trebaju što više toga kontrolirati, a s druge strane smo svjesni da je sve oko nas sve manje moguće kontrolirati.“ Zagreb

„**Strah od bolesti, strah nošenja sa bolestima, i roditelje i djece, strah od neimaštine, strah od gubitka posla, pa opet onda taj dio financijske nesigurnosti.** Strah od loših odluka, koje imaju loše posljedice za njih, za djecu, pa da sad u korištenju ekrana. Oni mogu napraviti tako nepromišljane stvari kojima imaju dalekosežne posljedice, a oni to nisu uopće svjesni.“ Zagreb

„**Mogu dati otkaz samo da čitam mailove iz škole i iz vrtića. To je doslovno svakodnevno.** Ako imate još više djece, jer ja ne mislim da ja dobijem desetak nekakvih obavijesti - novce za aktivnosti, novce za osiguranje, prijavite ovo dijete, radionice za ono, informacije su tada, roditeljski tada, nekakva distrakcija; ako se u školi provodi neka edukacija, raspored Vrtića, raspored ono. **Znači to doslovno ne možete sve stići. Osjećate se loše ako se slučajno zaboravili nešto, ako nešto previdite.**“ Zagreb

„Jer su današnji roditelji, ono, sve djeca moraju biti savršena. Svi moraju imati petice, svi moraju biti lijepo obučeni, da se nitko ne razlikuje, da ima, ne znam, drugačiju frizuru ili nešto, jer svi moraju biti po PS-u. **I onda strah od toga da će to moje dijete biti drugačije, da će to moje dijete možda imati drugačije stavove od neke druge djece ili će se u nečem razlikovati.**“ Zagreb

„**I taj kao strah da nisu dovoljni, da oni sami nisu dovoljni svom djetetu. Da. Ja se ful slažem s ovim osjećajem da svi strepe, da ako nešto malo omanu da će to sad sve biti gotovo, u nepovrat.**“ Zagreb

„Meni se čini da je velik fokus na individualizmu i na tome **da su ljudi prepušteni sami sebi i onda imaju više strahova i više pritisaka** i ono gdje ja vidim rješenje je taj rad na osjećaju solidarnosti jedni prema drugima i na zajednici. **Pa onda više događanja unutar zajednice, više resursa unutar zajednice, više mogućnosti za djecu i za roditelje unutar same zajednice da se mogu osloniti jedi na druge i na samu zajednicu.**“ Zagreb

„**Uzice društvenih mreža.** Kad pročitam ono od neke slavne osobe, može biti majka imat karijeru. Mislim, ne može, nemojte mi to raditi. Znam da ne mogu imat karijeru. Može se ako imaju dadilje, ako imaju osobe oko djeteta.“ Zagreb

„Recimo taj možda strah, **da li će biti dobro uklopljeno, da li će kao takav imati iste mogućnosti i iste prilike.**“ Rijeka

„Čujem i što direktno, što indirektno, da se **roditelji boje okoline.** Okoline u smislu susjeda, prijatelja, rodbine. Mišljenja, osude, procjene. I to je zanimljivo, jer mlađa djeca danas sve ranije stvaraju svoj identitet kao osobe, puno brže nego što se to događalo prije. **A s druge strane, roditelji dalje imaju podsvjesno - što drugi misle o meni, dok djeca imaju sve više briga me što drugi misle.**“ Rijeka

„S jedne strane, roditelji postaju helikopter roditelji, na način da kontroliraju dijete do nekih granica do koje misle da trebaju, a onda očekuju da pucnu prstima, dijete postane samostalno, a nije im zadao prilike da postane samostalno.“ Rijeka

„Čini mi se da čujem negdje da je to u stvari pitanje autoriteta. **Da više nema tog nekog autoriteta.** Nema zapravo. **Niti da roditelji su možda autoriteti prema djeci. Niti da imaju autoriteta prema okolini.**“ Rijeka

"Strah od propuštanja, strah da nisam dovoljno dobar roditelj jer nešto nisam napravila kako treba, nešto je moje dijete propustilo. Taj strah često dovodi do pretrpavanja djece aktivnostima i visokih očekivanja." Koprivnica

"Mislim da se susreću sa puno strahova, ali ja bih sad istaknula jedan, a to je strah da će **neudovoljavanje djetetovim željama,** odnosno zadovoljavanje nekakvih njegovih hirova, odnosno osjećaj da će onemogućavanje da bude uvijek sretno utjecati na nekakve traume njegove." Osijek

"Mislim da su strahovi roditelja danas **često povezani s tehnologijom i informacijama koje nas zasipaju sa svih strana.** Roditelji se osjećaju nemoćnima jer teško mogu kontrolirati sve sadržaje kojima djeca imaju pristup." Osijek

"Sigurnost djeteta danas postaje veći problem, jer se stalno pitamo hoće li se nešto loše dogoditi, dok su naši roditelji bili mnogo opušteniji kada smo mi odrastali." Osijek

"Strah možda od toga da nećemo što je biti savršeno. Da, da. Da nećemo biti savršeni roditelji." Osijek

Tema 2 – Roditeljski resursi

Osnovna pitanja postavljena svakoj grupi sudionika:

1. **Smatrate li da su današnji roditelji pod pritiskom donošenja odluka o roditeljstvu više nego prije?** Očekuje li društvo danas od roditelja više, i roditelji sami od sebe. Pojasnite.
2. **Koje vještine, znanja i resurse po vama suvremeni roditelji trebaju imati?** Pritom mislimo na različita znanja (iz područja obrazovanja, zdravstva i sl.), roditeljske vještine, vrijeme i sve druge nematerijalne resurse koji roditeljima trebaju. Kako bi roditelji trebali doći do tih vještina i resursa, kako ih steći? Čija je odgovornost da roditelji imaju te vještine, znanja i resurse?
3. **Kako društvene mreže i mediji utječu na percepciju roditeljstva?** Koji su mogući negativni/pozitivni učinci utjecaja društvenih mreža i medija? Objasnite. Što se može učiniti da se umanje negativni učinci (ako navode da ih ima)?

Generalni zaključci

- Pritisak na prijašnje generacije roditelja nije nužno bio manji. Sudionici smatraju da je bio drugačiji u smislu iz kojeg izvora je dolazio. Za više roditelja se bazirao na materijalnom, a sada se to širi i dolazi iz više različitih izvora.
- Roditelji su opterećeni konstantnim donošenjem odluka. Na svakodnevnoj razini imaju puno odluka za sebe i svoju djecu.
- Slobodno vrijeme djece kao takvo postaje sve rjeđe. U današnje doba slobodno vrijeme se odnosi na organizirane aktivnosti koje djeca pohađaju, a roditelji su uvijek organizatori tog vremena što njih dodatno opterećuje. Često su i djeca preopterećena aktivnostima u tzv. slobodnom vremenu.
- Roditelji se gube i u konstantom razgovoru s djecom, gdje (čini se) nemaju nekog odmaka za sebe i često ne vide ni smisao u tom razgovoru. Pojavljuje se kao tema u dosta razgovora, ta pretjerana komunikacija koja nije uvijek smisljena.
- Ponavlja se tema pritiska drugih roditelja iz teme Strahovi. Posebice „savršenih roditelja“ koji su prisutni na društvenim mrežama. Također, kao izvor tog pritiska često se spominje i okolina kao takva (drugi roditelji, prijatelji, rodbina) i preispituje se stvaraju li taj pritisak zaista ljudi iz okoline ili roditelji sami sebi.
- Društvene mreže percipirane većinski kao da donose više negativnog nego pozitivnog. I da bi donijele nešto pozitivno često se spominje kako roditelji moraju imat visoku razinu kontrole nad djecom koja koriste te društvene mreže, i internet generalno, i za koji sadržaj ga koriste.
  - Djeca provode previše vremena online u kući. Tinejdžerska dob posebice je problematična zbog tehnologije.
  - Društvene mreže mogu biti pozitivne ako postoji jasna granica. Ono što je pitanje je onda koliko su roditelji dodatno opterećeni postavljanjem i tih granica i pravila, ali i kako to kontroliraju ako kontroliraju.

- Djeci su postavljeni „viši standardi“ što moraju nositi i kako moraju izgledati – povezano s materijalnim statusom i bullyingom generalno što stvara onda i pritisak na roditelje ako im nešto od toga što je potrebno ne mogu omogućiti iz nekog razloga.

Ključne riječi: društvene mreže, internet, komunikacija, pritisak, utjecaj okoline, velika količina informacija, postavljanje granica, granice, izgled, udovoljavanje zahtjevima djece, informacije na dohvat ruke (pozitivno i negativno), građenje povjerenja, stres, prijateljstvo vs. roditeljstvo, očekivanja, „ispravne“ odluke.

Izdvojeni citati

„Apsolutno smo **pod pritiskom donošenja odluka**. Zato što je sad pitanje **da li smo si to sami nametnuli, ili nam društvo nameće**. Jer vidim kod sebe da roditelji su previše involvirani, tj. puno više nego prije, ali možda čak ne uvijek da je to uvjetovano društvenim nekim nametanjem. Kao da žele u svemu sudjelovati čak i u onome što uopće mu nije potrebno.“ Zagreb

„Danas imamo puno više znanja o ovom djetetu, i puno više struja, i puno više se promišljanja, puno više informacija dolazi do nas, i samim time je teže donijeti odluku, jer smo zapravo s toliko toga bombardirani. Da, informacijama raznim, i isto tako smo bombardirani i samim obvezama koje moramo napraviti, kako bi osigurali život za to dijete.“ Zagreb

„Teško pitanje ovoga pa mislim da bi **suvremeni roditelji trebali najviše biti prilagodljivi** s obzirom i na suvremenu društvu u kojem mi trenutno živimo.“ Zagreb

„Pa ja razmišljam ono šta bi ono istaknuo, puno je tih **vještina koje bi roditelji trebali savladati i osvijestiti, ali mislim da jedna od glavnih su komunikacijske vještine**, naučiti kako komunicirati na topao način. Znači postavljanje granica, ali uz uvažavanje osjećaja i uvažavanje općenito. Ne ono *my way or highway* nego baš ono - ja mislim da je to, zašto misliš da je to, objasniti zašto je to takva granica. Jer mislim da su djeca puno pametnija nego što mi mislimo i puno više mogu razumjeti, ako im se na lijep način nešto objasni.“ Osijek

„Da li sebi stvaramo pritisak? Mislim da da, mislim da definitivno. **Imamo veće mogućnosti za usporedbu sa drugima, široke informacije, puno više informacija od drugih ili od društvenih mreža i sl.** I onda neminovno da se uspoređujemo sa nekim idealima instagramskim, tik-tokovskim, sl.“ Osijek

„Prije je život bio jednostavniji i sporiji. Jesu, ali prije su neke, jer druge odluke bile teže, kako prehraniti obitelj, tako da mislim da je više stvar toga da se društvo u cjelini mijenja i da je **puno teže držati korak sa tim i da to nije ono pritisak, toliko jesam li dobar roditelj, nego balansirati**

sve to. Ali ima i nešto u ovome što je već spomenuto, da zapravo puno više poticaja dolazi izvana.“
Osijek

„Ono što meni se čini, da uz toliko puno informacija sa interneta i društvenih mreža, da zapravo **roditelji sami sebi stvaraju taj pritisak očekivanja nekih od djeteta ili nekakvih percipiranih opasnosti od vanjskog svijeta**, koji nije bio toliko izražen ranije. To je zapravo ono prvo pitanje o kojem smo pričali ' pritisak. To je jedan novi oblik pritiska.“ Osijek

„**Ja cijeli dan samo donosim odluke.** Moja mama stvarno govori da to nije bilo prije, da ona nije toliko morala sudjelovati u našem odgoju kao što mi danas sudjelujemo. Ujutro sam već donijela naravno 10 odluka što treba i kako treba.“ Koprivnica

„Da, ja smatram isto da je drugačije nego prije i da smo pod većim pritiskom svi zajedno su i **naša očekivanja veća. Ili mi imamo isto veća očekivanja od djece, neki drugi veća očekivanja od nas, očekivanja društva...**“ Koprivnica

„A sad su većinom, pogotovo roditelji koji se tu bliže u gradu, mislim da djeci su kompletno ispunjeni dani i **baš to jedan drugom radimo pritisak.**“ Koprivnica

„**Mislim da se nikom ne može reći konkretno da je odgovoran.** Roditelj, društvo, roditelj od roditelja ili... Ne znam, nekak' te... Sve nekak' to ide ili spontano ili se mi izgrađujemo kroz to roditeljstvo. Gledajući sebe, ne znam, uzimaš model svojih roditelja.“ Koprivnica

"Roditelji su roditelji zato što su učeni. Odgovor? Alati su introspekcija i postavljanja granica za sebe." Rijeka

"Apsolutno. Način života, utjecaj medija, okoline, vršnjaka, dostupnih informacija djeci, naravno da se podliježe pritisku u donošenja odluka." Rijeka

Tema 3 – Slobodno vrijeme

Osnovna pitanja postavljena svakoj grupi sudionika:

1. **Je li izazovno za današnje roditelje ispuniti djetetovo slobodno vrijeme?** Kako sadržajno balansirati slobodno vrijeme? Kad govorimo o slobodnom vremenu, možemo govoriti o strukturiranom, nestrukturiranom i korištenju tehnologija (za zabavu)?
2. Sve to što djeca koriste u svoje slobodno vrijeme, bez obzira na to je li strukturirano, nestrukturirano ili je potreba tehnologije, košta i novaca i vremena. Npr. odlazak u kino cijele obitelji, odlazak na izlet u prirodu je veliki izdatak jednako kao i bavljenje sportom, glazbom i drugim aktivnostima. **Što mislite da bi pomoglo roditeljima da se lakše nose s financijskom nepriušljivošću i da osiguraju djetetu slobodno vrijeme koje mu žele priuštiti?**
3. **Kako vidite korištenje digitalnih tehnologija u roditeljstvu?** Koji su pozitivni, koji negativni učinci? Kako umanjiti negativne učinke ako ih ima?

Generalni zaključci

- Teško je uskladiti aktivnosti kod roditelja više djece. Također, dječje aktivnosti oduzimaju i vrijeme roditelja. Financijsko opterećenje koje različite aktivnosti donose se javlja kao problem.
- Osim što su roditelji izmoreni od praćenja svih aktivnosti i djeca su umorna od zahtjevnosti aktivnosti na koje idu. Posebice ako se te aktivnosti odvijaju svaki dan ili djeca idu na više različitih aktivnosti.
- Tehnologija kao dvosjekli mač: omogućava pristup edukativnim sadržajima i razvija digitalne vještine, ali djeca puno slobodnog vremena provode na tehnološkim uređajima i internetu i na nekvalitetnom sadržaju. Roditeljima je teško postaviti granice ako sami često koriste uređaje zbog posla ili zabave.
- Pozitivna strana tehnologije je da zahvaljujući mobilnim roditelji imaju osjećaj veće sigurnosti jer mogu kontaktirati dijete u bilo kojem trenutku.
- Ponovno se provlači tema pritiska okoline i društvenih mreža – o tome kako slobodno vrijeme djece treba izgledati, gdje se mora putovati, družiti, na koje aktivnosti ići itd.
- Voucheri, od strane države ili poslodavca, predloženi kao ideja za financijsko rasterećenje roditelja i kvalitetno slobodno vrijeme za djecu. Organiziranje aktivnosti od strane udruga i zajednice.
- Ponovno je prisutna tema kontrole – roditelji imaju potrebu biti prisutni u strukturiranim i nestrukturiranim aktivnostima svoje djece.

Ključne riječi: financijski pritisak, vremensko ulaganje, pritisak, očekivanja, balansiranje (vremena, sadržaja, kontrole), društvene mreže i internet, opterećenje djece, kontrola, prisutnost, putovanja, sport, dosada, raspored, organizacija, „kreativnost se rađa iz dosade“, sigurnost, sloboda djece, socijalizacija djece.

Izdvojeni citati

„Danas imamo tisuću reklama različitih programa na koje možeš upisati dijete i svi su najbolji. **Svi moraju biti daroviti**, svi su...“ Zagreb

„Sve se plaća, jer roditelji ima **ogroman financijski izdatak i pritisak**, zato što danas djeca odlaze na izlete, koje smo mi u osamdesetima samo mogli sanjati. Niko nije išao u praznicima s mamom i tatom u Milano. Danas je to djeci postalo normalno, nego puno se više putuje, puno se više djeci pokuša i više stvari.“

„Možete nekakve stvari zajednički raditi, nekakve stvari s djecom. Meni su recimo super usluge koje se mogu ugovarati sad ne znam prek' maila, whatsapp sa doktorom, sa školom, sa vrtićem. Brže.“ Zagreb

„Pa ne znam, ja bih rekla da je **možda izazov na roditeljima što se tiče slobodnog vremena djeteta više što se tiče kvalitete nego kvantitete**, jer tu stvarno mislim da ima jako puno raznih aktivnosti s kojima se djeca mogu baviti, ali mislim da je to ipak **teže roditeljima naći vremena općenito za to slobodno vrijeme njihovo i onda svo vrijeme koje oni imaju više manje usmjeravaju baš na to djecu.**“ Zagreb

„Ja mislim, možda pitanje o kojem razmišljam - da možda ta riječ 'ispuniti' nije baš, možda bi bilo više nekako 'voditi'. Jer ispuniti je nešto što je kao prazno pa treba popuniti. Kao možda bi bila riječ bolje reorganizirat, koordinirat, vodit, ali nekako ispuniti mi je kao da mi nije... Kao da nešto nedostaje.“ Zagreb

„Ja mislim da je izazovno, možda ja ne bi rekla da je izazovno ispuniti, **ali mislim da je možda izazovno kvalitetno provoditi**. Možda bi to bilo puno, ja bar, iz mojeg iskustva, neko kvalitetno provoditi. Da (roditelj) može biti prisutan jer smo svi često puta umorni od posla od svih podražaja i informacija, da možeš biti prisutan, da možeš biti ono nekakav radostan i vodit taj cijeli proces, da možeš biti ono nekako adekvatan.“ Zagreb

„Okej, ja imam dijete u predškolskoj dobi, pa nemamo još toliko problema s tim, **ali primjećujem u školi da djeca ili imaju previše slobodnog vremena u smislu nestrukturiranog slobodnog vremena, ili imaju previše obaveza**. Rijetko nađemo na dijete koji ima jednu aktivnost na koju ide, tipa ide na nogomet. I to je to.“ Koprivnica

„Ne, **znači nedostaje te slobodne igre**. Djeca se povezivala, stvarala nekakve odnose, organizirala sami svoju strukturu, išla, znači sad se ima nešto da je organizirano i oni su zapravo manjkavih sposobnosti. Kad imaju nekog vremena, ne zna točno kako bi, kad bi se to sami radili... **Kreativnost se rađa iz dosade.**“ Koprivnica

„Kako ćeš svoje obaveze posložiti i kad dođeš u kući kako ćeš ga animirati. Ma da, moje mišljenja je da ne treba cijelo vrijeme animirati djecu u kući i zabavljati. Mislim da djeca trebaju naučiti se i sama zaokupiti sa nečim. **Razvijati kreativnost. Tako je. Nestrukturirana, slobodna igra.**“ Rijeka

„Uvijek postoji problem toga što **nema dobrih mjesta za nestrukturirano druženje**. Znači nema baš mjesta **gdje se roditelji osjećaju sigurno pustiti svoje dijete da se igra sa drugom djecom**. Okej, ili to da neki roditelji nadgleda, ali opet se to teško organizirat, ko će pazit, ko će... I ono što primjećujem kod tih nekakvih slobodnih aktivnosti je često strah od roditelja da se djeci nešto ne dogodi.“ Rijeka

„I mislim da je izazov isto tako izbalansirati, ukoliko obitelj ima više djece, različite dobi, različitih interesa i potreba, onda je to ono... Još neki džoker iz rukava moraš izvuć! negdje. To je ono dodatni izazov i jednostavno tu roditelj nema kapaciteta jednako sudjelovati u svemu niti popratiti.“ Rijeka

Projekt **Tematskih sustavnih podrški u području *Moderni izazovi roditeljstva i demografija***
udruga Roda provodi uz financijsku podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

Tema 4 – Izazovi roditelja u različitim obiteljima

Osnovna pitanja postavljena svakoj grupi sudionika:

1. **Prepoznajete li neke skupine roditelja kojima je roditeljstvo izazovnije?** Mislimo na skupine koje imaju smanjene različite resurse, odnosno veće izazove od nekih drugih skupina roditelja? Koje su to skupine roditelja?
2. **Zašto smatrate da je njima roditeljstvo izazovnije?** Po čemu je izazovnije?
3. **Koje konkretne mjere se mogu donijeti da se tim roditeljima olakša roditeljstvo?** Čija je to odgovornost?

Generalni zaključci

- Jednoroditeljske obitelji, roditelji s financijskim izazovima, roditelji više djece te roditelji djece s posebnim potrebama često su prepoznati kao oni koji se suočavaju s najvećim izazovima.
- U većim gradovima, poput Zagreba, situacija je bolja, ali u manjim zajednicama nedostaje osnovnih resursa poput logopeda, psihologa i terapijskih centara.
- Sustav je često neefikasan, nepovezan i preopterećen, što otežava ostvarivanje prava.
- Roditelji se bore s usklađivanjem poslovnih i obiteljskih obveza, posebno ako rade u smjenama ili nemaju podršku partnera.
- Financijski troškovi i vremenski zahtjevi čine pristup uslugama teško ostvarivim za mnoge obitelji.
- Potencijalne mjere za pomoć ovise o boljoj koordinaciji među sustavima i uvođenju evaluacijskih planova, osnaživanje udruga da popune praznine te poboljšanje dostupnosti resursa i usluga u manjim sredinama.

Ključne riječi: jednoroditeljske obitelji, marginalizirane skupine, siromaštvo, kapaciteti, usklađivanje poslovnog i privatnog života, podrška, dostupnost usluga.

Izdvojeni citati

"Znači u Slavoniji apsolutno ništa nije dostupno. Svi ljudi iz Slavonije moraju ići ovdje. Djeca, koja su neurorizična, nema ništa za procjenu u Slavoniji." Zagreb

"Znam puno ljudi koji svoju djecu ne vode ni logopedu, ni radnom terapeutu, ni psihologu, jer nemaju tu mogućnosti, **jer nemaju financijskih mogućnosti.**" Zagreb

"Mislim da je to jedan dosta veliki prostor za nevladine udruge da uđu sa svojim projektima. Jer korisniku nije bitno jer je to sustav ili je to neka udruga." Zagreb

"Ne znam je li to ispravno reći, ali roditelji sniženih kapaciteta... Imam ljude koji imaju nizak stupanj obrazovanja, ali nema nikakve teškoće. Al baš neki ljudi koji imaju snižene kapacitete, stupaju u te neke odnose, pa dobiju djecu, a zapravo imaju nekakve kapacitete, ne vjerujte samo na sebe."
Zagreb

"Roditelji s invaliditetom imaju sve izazove koje ima svaki drugi roditelj, ali i dodatne izazove, počevši od same odluke da postanu roditelji, gdje se susreću s predrasudama, pa čak i od sustava zdravstva." Zagreb

"Roditelji djece s posebnim potrebama nemaju odgovarajuću infrastrukturu, čak ni za kratkotrajnu brigu o djeci dok se roditelji odmaraju." Zagreb

Projekt **Tematskih sustavnih podrški u području *Moderni izazovi roditeljstva i demografija***
udruga Roda provodi uz financijsku podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

